

Крупник Г.А., Крупник І. Р. Психологічні аспекти впровадження курсу «Фінансова грамотність» у навчально-виховному процесі на базі загальноосвітніх навчальних закладів. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя : психотехнологія особистісних змін : матер. III Всеукр. наук.-прак. конф. (м. Суми, 16–17 лютого 2017 р.) / СумДПУ ім. А.С.Макаренка. – Суми, 2017. – С. 103-106.

Крупник Іван Романович

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної та соціальної психології

Херсонського державного університету

Крупник Ганна Анатоліївна

практичний психолог, спеціаліст I категорії

Херсонський обласний центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ» У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС НА БАЗІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Протягом декількох років у Херсонському НВК «ЗОШ II ст. – ліцеї журналістики, економіки та правознавства» триває Всеукраїнський експеримент з теми «Впровадження фінансової грамотності в навчально-виховний процес навчальних закладів». Метою даної статті є висвітлення результатів психологічного супроводу учнів, які мали можливість ознайомитися із курсом «Фінансова грамотність».

Фінансова грамотність важлива для всіх, не тільки економістам та бухгалтерам, але й людям інших спеціальностей, оскільки будь-яка діяльність людини, пов'язана із застосуванням різнобічних аспектів економічних знань.

Важливою частиною сприймання навчального матеріалу є розуміння учнями його практичного аспекту та цінності знань для майбутнього професійного життя. Наскільки важливим є для старшокласників поняття «фінансова грамотність»? Чи є цінним для учнів засвоєння теоретичних понять із сфери економічних знань, таких як: власна фінансова безпека, функції грошей, депозити, інвестиції, пенсійні заощадження та отримання практичних навичок, наприклад, таких як вміння приймати правильні самостійні фінансові рішення або планувати сімейний бюджет? Важливо також визначитись, в яких напрямках потрібно працювати вчителям з фінансових дисциплін для ґрунтовного засвоєння школярами економічних знань.

Для відповідей на ці запитання було проведене психодіагностичне обстеження учнів, які прослуховували курс «Фінансова грамотність» протягом 2015-2016 навчального року. У обстеженні прийняли 27 учнів десятого класу.

На нашу думку, практичне застосування теоретичних знань з економіки учні пов'язують, як правило із майбутньою професією. Таким чином ми можемо припустити, що чим важливішими для майбутнього фахівця, є знання з економіки, тим вищий рівень засвоєння навчального матеріалу буде спостерігатись у респондентів. Окрім того, ми вважаємо, що важливим компонентом сучасних уявлень школярів про життєвий успіх, про успішну людину взагалі та критерієм особистих досягнень є фінансове благополуччя, що неможливе без розуміння вагомості економічних знань, оскільки саме вони є запорукою розсудливого розпорядження власним фінансовим капіталом.

З метою перевірки даних гіпотез, після аналізу існуючих за цією тематикою тестів, були застосовані наступні методики: визначення направленості інтересів (ОДАНІ-2), опитувальник спрямованості особистості на успіх (тест А. Реана). Окрім того було проведене опитування на тему «Що для тебе означає життєвий успіх?».

Критерієм важливості знань з економіки було прийнято рівень академічної успішності, а саме оцінка з курсу «Фінансова грамотність» за другий семестр.

Аналіз та інтерпретація результатів. Для порівняння показників рівня спрямованості особистості на успіх та показників академічної успішності був використаний кореляційний аналіз Пірсона. Цікавим і несподіваним є той факт, що статистично значущого взаємозв'язку між показниками академічної успішності та показниками направленості на успіх не виявлено ($r=0,249$). Це вказує на те, що учні не пов'язують свій успіх із знаннями у сфері економіки. Можливо, це стосується не тільки даного предмету, але й взагалі відношення до навчання у школі загалом. Поряд з тим за результатами опитування 84% учнів пов'язують свій життєвий успіх саме із матеріальними благами, а точніше грошима. На думку респондентів, все інше: автомобілі, будинок, відпочинок у інших країнах, предмети розкоші і навіть вродливих дружин можливо отримати лише при наявності значної кількості власних фінансів.

Порівняння успішності у навчанні, тобто якість засвоєння економічних знань та бажаного напрямку професійної діяльності висвітлені у таблиці 1. До уваги приймалися напрямки, які обрали не менше 4-5 респондентів.

Таблиця 1.

Направленість інтересів та показники академічної успішності

Обраний напрямок (шкала)	Середній бал успішності
Бізнес	9,5
Сфера обслуговування	8,6
Психологія	10,4
Медицина, біологія, хімія	7,8
Спорт	9
Мистецтво	7,6
Техніка, фізика	8,3

На нашу думку, в результаті порівняння успішності та виявлених схильностей до професій простежуються деякі важливі тенденції.

Згідно результатів діагностики, найбільш якісно засвоїли програму учні, які націлені працювати у царині психології. На нашу думку це пов'язано з

методикою викладання предмету, в якій була присутня значна кількість ділових ігор, в яких процес спілкування, творчого пошуку відіграє важливу роль.

Ці аспекти подобаються учням, які націлені на сферу людського спілкування, що підкреслює і досить високий показник успішності у учнів, яких цікавить сфера обслуговування.

Цілком зрозуміло високий рівень успішності у учнів, які бажають реалізувати себе на теренах бізнесу, оскільки програма насичена як теоретичним матеріалом, так і достатньо акцентована на засвоєння практичних навичок у економічній сфері, що є необхідними для ведення успішної власної справи. Високий середній бал успішності серед учнів яких цікавить власна підприємницька діяльність підтверджує нашу гіпотезу стосовно сприймання ними цього курсу як необхідного.

Поряд з тим, у цілому, більшість учнів навчаються добре за даним предметом, що можливо, вказує на розуміння респондентами важливості економічних знань у сучасному світі.

Узагальнюючи, слід зробити наступні висновки:

- життєвий успіх старші школярі пов'язують із кількістю власних фінансів;
- учні показали достатньо високий рівень засвоєння знань з курсу «фінансова грамотність»;
- при цьому учні недостатньо розуміють зв'язок досягнення успіху у справах із знаннями у сфері економіки, що говорить про деяку невідповідність між розумінням важливості засвоєння академічних знань та намірами їх практичного використання.

Вищезазначене дає змогу порекомендувати вчителям, які навчають дітей економіці, викладаючи матеріал звертати увагу учнів на взаємозв'язок – «власний фінансовий успіх – ґрунтовні знання у сфері економіки».

Окрім того, на нашу думку слід проводити психологічні бесіди із учнями та тренінги, з метою, висвітлення важливої тези: гроші не можуть бути єдиним мірилом успішного життя.

У статті розкриваються особливості впровадження курсу «Фінансова грамотність» серед старшокласників загальноосвітнього навчального закладу.

Ключові слова: компетентність, старшокласники, фінансова грамотність.